

Міністерство освіти і науки України
ПВНЗ «Міжнародний економіко-гуманітарний університет»
імені академіка Степана Дем'янчука
Природничо-географічний факультет
Кафедра географії і туризму

**КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
НА ЗДОБУТТЯ СТУПЕНЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ БАКАЛАВР**

**СТРАХУВАННЯ АКТИВНОГО ВІДПОЧИНКУ ТА ЕКСТРЕМАЛЬНИХ
ВИДІВ ТУРИЗМУ НА РИНКУ СТРАХОВИХ ПОСЛУГ УКРАЇНИ**

Виконала:

Студентка природничо-географічного
факультету

спеціальності 242 Туризм

Герасимчук Жанна Миколаївна

Науковий керівник:

к.геогр.н., доцент

Романів Андрій Степанович

Рецензент:

к.е.н., доцент

Конарівська Оксана Богданівна

Національний університет водного

господарства та природокористування

Рівне-2021

ГЕРАСИМЧУК ЖАННА МИКОЛАЇВНА
СТРАХУВАННЯ АКТИВНОГО ВІДПОЧИНКУ ТА ЕКСТРЕМАЛЬНИХ
ВИДІВ ТУРИЗМУ НА РИНКУ СТРАХОВИХ ПОСЛУГ УКРАЇНИ

Туристи, що надають перевагу активному та екстремальному відпочинку, є групою підвищеного ризику, а безпека туриста є головним пріоритетом і залежить від якісного страхування. Частка страхових компаній в Україні, що займаються страхуванням туристичних подорожей, складає близько 10% від їх загальної кількості. Критеріями, які були обрані при ранжуванні страхових компаній у секторі страхування екстремальних видів туризму, були: наявність прозорих програм полісів, які дозволяють страхувати активний відпочинок та екстремальні види туризму, доступність та адекватність цінової політики, відгуки клієнтів, економічні показники діяльності компаній. Одним із пріоритетних шляхів розвитку страхових послуг у даному секторі є запровадження європейської практики страхування вузьспеціалізованих видів активного та екстремального туризму.

Ключові слова: активний відпочинок, екстремальні види туризму, страховий поліс, тарифний пакет, страхова компанія.

GERASIMCHUK ZHANNA MYKOLAYIVNA
INSURANCE OF ACTIVE RECREATION AND EXTREME TYPES OF
TOURISM IN THE INSURENCE MARKET OF UKRAINE

Tourists who prefer active and extreme recreation are a high-risk group, and tourist safety is a top priority and depends on quality insurance. The share of insurance companies in Ukraine going in for travel insurance is about 10% of their total. The conducted study of insurance services in the sphere of tourism indicates the following features of this market in Ukraine: the lack of insurance packages for active recreation and extreme tourism in the packages of individual companies; the lack of a unified regulatory approach to classification of tariff packages and the attribution to them of certain types of tourism; high cost of insurance services and the presence of restrictions in insurance of certain extreme types of tourism. One of the priority ways to develop insurance services in this sector is the introduction of European insurance practice for specialized types of active and extreme tourism.

Key words: active recreation, extreme tourism, insurance policy, tariff package, insurance company.

ЗМІСТ

Вступ	4
Розділ 1. Теоретично-методологічні аспекти дослідження видів активного туризму, як об'єкту страхування	7
1.1 Активний відпочинок та екстремальні види туризму, як об'єкт страхування.....	7
1.2 Методика дослідження програм страхування активних та екстремальних видів туризму	12
Розділ 2. Аналіз ринку страхових послуг України в секторі страхування активного та екстремального туризму	17
2.1 Загальні тенденції розвитку страхового ринку України	17
2.2 Сучасний стан та проблеми страхування видів активного та екстремального туризму на ринку страхових послуг України	24
Розділ 3. Напрямки розвитку страхових послуг в галузі активного відпочинку та екстремального туризму в світі та можливості імплементатії досвіду в Україні	35
Висновки	40
Список використаних джерел.....	43
Додатки	46

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. Однією із сучасних світових тенденцій туристичного ринку є зростання попиту на пригодницькі тури, а також на подорожі, що передбачають заняття активними літніми чи зимовими видами відпочинку. Підвищеною популярністю користуються і екстремальні види рекреаційних занять та розваг (стрибки з парашутом, альпінізм, дайвінг, фрірайд, даунхіл та ін.), індустрія яких постійно розвивається і удосконалюється в межах популярних туристичних регіонів. Більшість видів активного відпочинку характеризуються підвищеним рівнем травматизму, а екстремальні види туризму та спорту можуть становити серйозну загрозу життю та здоров'ю для їх учасників. Оскільки життя та здоров'я учасників турів є першочерговим пріоритетом під час будь-якої мандрівки, існує необхідність у створенні та функціонуванні ефективних програм страхування, які б пом'якшували дію тих, чи інших ризиків за рахунок надання вчасної і належної кваліфікованої медичної допомоги, організації пошуково-рятувальних робіт тощо.

Попередній аналіз ринку страхових послуг України, вказує на існування низки проблем пов'язаних з страхуванням учасників активних пригодницьких подорожей, зокрема: відсутність програм страхування активного відпочинку та екстремальних видів туризму в пакетах окремих компаній, недостатньо чітка конкретизація в страхуванні тих чи інших видів туризму та існування низки обмежень, низький рівень обізнаності туристів, щодо наявних програм страхування в даному секторі, неоправдана цінова політика окремих компаній в порівнянні з аналогічними послугами в розвинутих країнах та ін.

Мета дослідження – проаналізувати сучасний стан та проблеми страхування активних та екстремальних видів туризму на ринку страхових послуг України та запропонувати шляхи удосконалення.

Відповідно до мети в роботі були поставлені та виконані наступні **завдання:**

- узагальнити теоретично-методологічні аспекти дослідження видів активного та екстремального туризму та проблем страхування в туризмі;
- на підставі існуючих методичних підходів, розробити методiku дослідження програм страхування страхових компаній у сфері активного та екстремального видів туризму;
- дослідити ринок страхових послуг в Україні, і проаналізувати загальні тенденції розвитку страхового ринку України;
- проаналізувати сучасний стан та проблеми страхування активних видів відпочинку та екстремального туризму на ринку страхових послуг України;
- розробити пропозиції, щодо удосконалення системи страхування у сфері активного та екстремального туризму в Україні з урахуванням міжнародного досвіду в даному секторі туристичної галузі.

Об'єктом дослідження є ринок страхових послуг України.

Предмет дослідження – програми страхування активного відпочинку та екстремальних видів туризму.

Методи та джерельна база дослідження. Для розв'язання поставлених завдань в роботі використано як загальні методи: статистичні, порівняльно-географічні, аналізу і синтезу, так і деякі конкретно-економічні методи, зокрема, графічного моделювання. В роботі також розроблено критерії бальної оцінки та запропоновано власні підходи, щодо дослідження страхових компаній України та їх програм на у секторі страхування активного відпочинку та екстремальних видів туризму.

Джерельною базою для написання роботи послужили праці зарубіжних та вітчизняних науковців, що розглядали проблеми розвитку страхового ринку України, дані Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг та Департаменту нагляду за страховим ринком України, офіційні сайти страхових компаній України, матеріали Асоціацій розвитку гірського туризму, альпінізму країн Європи та світу та ін.

Наукова новизна. В роботі вперше детально проаналізовано проблеми

страхування активного відпочинку та екстремальних видів туризму на ринку страхових послуг України. Запропоновано власні підходи, щодо методики дослідження рейтингу страхових компаній у сфері активного відпочинку та екстремальних видів туризму. Описано наявний міжнародний досвід у наданні аналогічних послуг страхування та розглянуто шляхи його імплементації в Україні.

Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що проведена оцінка ринку страхування активних та екстремальних видів туризму може бути використана на різних рівнях від локального до загальнонаціонального, зокрема: при виборі пакетів страхування подорожуючих як окремими приватними особами, так і туроператорами, чи турагентами; для удосконалення страхових пакетів страховими компаніями України; громадськими організаціями, асоціаціями, що пропагують розвиток активного та екстремального туризму, окремих видів спорту, тощо; для удосконалення політики у сфері страхування на державному рівні.

Апробація результатів дослідження. За результатами дослідження була представлена доповідь на Міжнародній науково-практичній конференції «Проблеми та перспективи розвитку вищої школи та економіки в XXI столітті» (МЕГУ ім. акад. С. Дем'янчука, 15-16 жовтня 2020 р., м. Рівне) та подано до друку в фаховий журнал «Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України» статтю на тему «Страхування активних та екстремальних видів туризму в Україні: сучасний стан та перспективи». Матеріали дослідження були також використані туристичним оператором ТОВ «Туроператор Янтур» при оформленні страхових полісів для подорожуючих, про що свідчить довідка про впровадження.

Структура роботи. Робота складається із вступу, трьох розділів, висновків, списку використаної літератури і додатків.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНО-МЕТОДОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ДОСЛІДЖЕННЯ ВИДІВ АКТИВНОГО ТУРИЗМУ, ЯК ОБ'ЄКТУ СТРАХУВАННЯ

1.1 Активний відпочинок та екстремальні види туризму, як об'єкт страхування

Зростання питомої ваги міських жителів, урбанізаційні процеси, збільшують потребу в активному відпочинку, що дозволяє швидко зняти нервову, моральне навантаження, що виникає сьогодні в умовах високоурбаністичного середовища.

Зазвичай під активним туризмом розуміють подорожі в природному слабо зміненому середовищі з використанням активних способів пересування.

Словник туристських термінів (Федорченко, 2001) [29] вказує, що активний туризм здійснюється з метою розвитку фізичних сил, в тому числі й зі спортивною метою, а також рекреаційну діяльність з використанням активних способів пересування. Активний туризм позиціонується як форма подорожей з активними способами пересування (Федотов, 2002), або здійснюваних за допомогою м'язових зусиль чи спеціального спорядження (Фокін, 2006).

Незважаючи на низку існуючих в літературі трактувань визначення «активного туризму» та його складових є доволі дискусійним. Деякі автори зазначають, що активний туризм є переміщенням в просторі поза регіоном свого проживання, адже навіть пробіжка в парку, заняття в спортзалі – це активний відпочинок та переміщення в просторі, але вони не відносяться до туристичної діяльності. Для цього його потрібно визначити мінімальні розміри цього простору, Варто врахувати, що одноденні екскурсії також можуть передбачати активне переміщення за певним маршрутом. Основною відмінністю активного туризму буде не час, а відстань маршруту, яку долає

турист. Окремі дослідники вказують, що така відстань має становити не менше 10-15 км.

Туристична індустрія постійно розвивається і удосконалюється, пропонуючи туристам все найновіші види послуг, особливо молодому поколінню, якому вже недостатньо звичайних видів туризму, оскільки більшість молодих та активних людей прагне активно та цікаво провести свій вільний час, спробувавши нетрадиційні види спорту, які щораз удосконалюються та з'являються нові.

Виходячи з зазначеного, активний туризм можна трактувати, як переміщення людини в просторі за межі населеного пункту не менше 15 км, з метою рекреації, здійснюваної із застосуванням і розвитком фізичних сил.

В інформаційних джерелах та науковій літературі існують також поняття «спортивний туризм» та «екстремальний туризм», проте на нашу думку, обидва напрямки є складовими активного туризму. Відмінність спортивного туризму полягає у набутті навиків спортивного удосконалення подолання природних перешкод, проходження маршруту певної складності у встановлені часові рамки. Виконання встановлених вимог до проходження цього маршруту дозволяє туристу досягнути певного розряду, отримати спортивні звання. Разом з тим, мотиви активного та занять спортивним туризмом можуть співпадати. За своєю суттю види активного туризму відрізняються як за способами і засобами переміщення (пішохідний, велосипедний, водний та ін.), так і технічною складністю. Під екстремальним туризмом, слід розуміти напрямки та види активного туризму, заняття якими становлять підвищену потенційну загрозу для здоров'я та життя учасників. На даний момент можна виділити безліч екстремальних видів туризму, чи рекреаційних занять і розваг (рафтинг, сендбордінг, хелі-скі, роуп-джампінг, стрибки з парашутом, альпінізм, фрірайд, даунхіл та ін.), індустрія яких постійно розвивається в межах популярних туристичних регіонів.

Також види активного туризму класифікують: за способом організації подорожі (організований і неорганізований, плановий та самодіяльний); за

сезонністю (літній, зимовий та міжсезонний туризм); за рівнем доступності й соціальної значимості в житті суспільства.

Незважаючи на відмінності в підходах і різноманітність класифікацій видів активного та екстремального туризму, з позиції страхових компаній першочергове значення має рівень травматизму та страхові ризики, які можуть виникати при занятті не тільки різними видами туризму, що передбачають переміщення по маршруту, але й активними заняттями в межах локальних територій (зокрема, дайвінг, плавання, катання на лижах в межах гірськолижного спуску). Саме тому, предметом нашого дослідження є ринок страхових послуг у секторі активного відпочинку в цілому.

Страхова послуга - це результат діяльності страхової компанії, щодо задоволення потреб клієнтів, пов'язаних із захистом їх особистих чи майнових інтересів.

Ризик виникнення негативних явищ є типовим явищем в процесі людської діяльності, а у туризмі такий ризик ускладнюється тим, що у разі виникнення непередбачуваних обставин, що спричинили шкоду здоров'ю чи майну туриста, він опиняється у незнайомій країні, де ніхто без страхового поліса не надасть безкоштовної допомоги або не відшкодує збитків через спричинену шкоду.

В туристичних поїздках використовують такі види страхування як: медичне, майнове страхування, страхування від нещасного випадку, страхування багажу та інше. У туризмі існують такі напрямки відшкодування та покриття страхових ризиків як:

- одержання платної медичної допомоги у результаті нещасного випадку, раптового захворювання або загострення хронічного захворювання, що призвело до реальної загрози погіршення здоров'я застрахованого або смерті;
- непередбачена ненавмисна втрата працездатності застрахованим (нешасний випадок);

- непередбачена ненавмисна втрата багажу, документів та засобів існування;
- непередбачені витрати, пов'язані з виникненням загально цивільної та авто цивільної відповідальності;
- неможливість здійснити туристичну поїздку через нещасний випадок, раптове захворювання, смерть близьких та рідних застрахованого, пошкодження майна в особливо великих розмірах;
- дострокове завершення туристичної подорожі у результаті нещасного випадку або хвороби;
- невиконання або неналежне виконання договірних зобов'язань туристичних організацій перед туристами [1].

Серед факторів, що впливають на розмір страхових тарифів є такі:

- умови страхування (набір послуг, програма страхування);
- тип візи;
- термін дії договору страхування;
- розмір страхової суми;
- розмір франшизи;
- розмір та характер медичних витрат та послуг асистантів;
- місце дії договору страхування (країна перебування);
- вік застрахованої особи;
- кількість осіб, у відношенні яких укладається договір страхування;
- мета поїздки: вид активного відпочинку;
- професія (для працюючих за кордоном);
- кількість виїздів, застрахованої особи, протягом одного календарного року [1].

Однією з обов'язкових умов перетину кордону багатьох країн світу є наявність у туристів страхових полісів, які б забезпечували покриття медичних та інших витрат, що виникають в разі нещасних випадків чи інших непередбачуваних обставин. Страхування відповідальності суб'єктів туристичної діяльності за шкоду, заподіяну життю чи здоров'ю туриста або

його майну є також обов'язковим видом страхування згідно Закону України «Про страхування» (п. 31, стаття 7) [8]. Проте, наявність страхового полісу не забезпечує покриття тих витрат страхувальників, які не передбачені умовами договору полісу. На жаль, не всі потенційні туристи розуміють важливість страхування. Багато хто вважає, що вигідніше заощадити на страхуванні і намагаються укласти договір з страховою фірмою на мінімальну страхову суму. На жаль, сьогодні, як і в багатьох інших видах страхування, основним пріоритетом при виборі страховика, є найнижча ціна, а потім вже набір послуг, а ще потім фінансова надійність, досвід та партнери. Тому ціни на страхування зараз дуже низькі, а цей вид страхування високо ризикований. Як завжди, низька ціна забезпечує невисоку якість сервісу і мінімальні фінансові ліміти.

Види активного відпочинку та екстремальних занять під час подорожі, зазвичай не входять в основну програму туру, а отже й не підлягають обов'язковому страхуванню. Страхування життя та страхування від нещасних випадків учасників самодіяльних подорожей, особливо на внутрішньому ринку, здійснюється майже виключно на добровільній основі.

Загалом ринок страхування туристів в Україні є висококонкуцентним середовищем, але його загальний розвиток залежить від економічної ситуації в державі в цілому, та від формування нормативної бази у сфері страхування у відповідності до міжнародних стандартів. Загальні тенденції розвитку страхового ринку України досліджено у працях багатьох вітчизняних науковців, зокрема Є. Войнової [2], В. Дзюбенко, К. Зайченко [3], І. Рудь [10] та ін. Окремі питання, щодо страхування туристів на вітчизняному ринку розкрито в публікаціях Н. Власова, К. Вейнберг [1], Н. Сливенко [11]. Проблеми страхування активних та екстремальних видів туризму в Україні лишаються недостатньо розкритими в науковій літературі.

1.2 Методика дослідження програм страхування активних та екстремальних видів туризму

З метою вивчення ринку страхових послуг у сфері активного відпочинку та екстремального туризму нами використано як загальнонаукова та спеціалізовані методи, що широко використовуються в різних напрямках дослідження, так і розроблені власні критерії оцінки страхових компаній. Серед методів, що мають широке застосування варто виділити: літературний, аналізу та синтезу, графічного моделювання, порівняльно-географічний.

Дослідження ринку страхових послуг в галузі активного відпочинку та екстремальних видів туризму варто проводити за певним алгоритмом:

1. На першому етапі вивчаємо ринок страхових послуг в цілому, а саме кількість компаній що присутня на ринку послуг, їх динаміку, частку компаній, що здійснюють страхування у сфері туризму.
2. На другому детально вивчаємо страхові поліси, що надають ті чи інші компанії при страхуванні туристичних подорожей. З точки зору споживачів найважливішими критеріями при оцінці компаній є: наявність пакетів страхування саме тих видів туризму та рекреаційних занять, які передбачені програмою туру, або входять в комплекс додаткових послуг під час подорожі; цінова політика тарифних пакетів; кількість додаткових страхових ризиків що покриває той чи інший пакет.
3. На третьому етапі здійснюємо певне ранжування страхових компаній як за привабливістю тарифних пакетів, так і іншими економічними показниками, що визначають фінансову надійність компанії, її визнання на міжнародному ринку (в тому числі і визнання страхових полісів посольствами інших держав при оформленні візових документів)

При вивченні страхового ринку на рівні держави нами також використаний такий метод маркетингових досліджень, як SWOT-аналіз, що

дозволяє визначити сильні і слабкі сторони розвитку страхового ринку, оцінити перспективні можливості, а також загрози.

З метою ранжування страхових компаній за їх привабливістю для клієнтів щодо страхування активного відпочинку та екстремальних видів туризму нами обрано чотири критерії та розроблено власну методику проведення бальної оцінки. Першим критерієм для оцінки є наявність в тарифних пакетах страхових компаній прозорих програм полісів, що дозволяють страхувати активний відпочинок та екстремальні види туризму (Табл. 1.1). Особливо важливим є варіативність страхових полісів та чітке розмежування тих чи інших видів екстремального туризму, відсутність обмежень на заняття окремими видами діяльності тощо. Це дозволяє уникнути непорозумінь та спірних питань при настанні страхових випадків.

Таблиця 1

Бальна оцінка програм страхових полісів компаній, щодо занять активним відпочинком та екстремальними видами туризму

Критерії оцінки та їх характеристики	Кількість балів
Сайт компанії та страхові поліси містять інформацію про тарифні пакети, але в них не представлені заняття активним відпочинком, чи екстремальними видами відпочинку;	1
В тарифних пакетах компанії передбачено тільки заняття активним відпочинком та аматорським спортом, без занять екстремальними видами туризму чи професійним спортом	2
В компаніях присутні пакети в тому числі і для занять екстремальними видами туризму, чи професійним спортом, але існують суттєві обмеження, щодо окремих видів туризму.	3
Компанії не розділяють активний відпочинок від екстремальних видів туризму, але в переліку активного відпочинку достатньо представлено і останні	4
Компанії чітко розділяють категорії: без занять активним відпочинком, активний відпочинок та аматорський спорт, екстремальні види туризму та професійний спорт, а в переліку послуг страхування відображений широкий перелік різних видів занять	5

Другим параметром для оцінки є доступність та адекватність цінової політики щодо страхування екстремального відпочинку (Табл. 1.2). Тут основним принципом при вивченні даного аспекту є співмірність «ціна – якість», отримання відповіді на запитання: «Чи дійсно тарифні пакети з високим ціновим діапазоном забезпечують страхування максимальної кількості видів екстремальних рекреаційних занять?»

Таблиця 1.2

Бальна оцінка вартісних показників послуг на страхування активного відпочинку та екстремальних видів туризму, чи професійного спорту

Критерії оцінки та їх характеристики	Кількість балів
В структурі тарифних пакетів не передбачено страхування активних видів відпочинку чи занять екстремальними видами туризму	0
В структурі туристичних послуг передбачений тільки активний відпочинок, без занять екстремальними видами туризму при досить високій різниці в ціні по відношенні до базового тарифу, або ціні вище середньої в даній категорії послуг	1
В структурі туристичних послуг передбачений тільки активний відпочинок, без занять екстремальними видами туризму при низькій різниці в ціні по відношенні до базового тарифу, або ціні не вище середньої в даній категорії послуг.	2
В структурі послуг передбачені екстремальні види туризму, чи заняття активними видами спорту при збільшенні ціни на них, але з встановленими суттєвими обмеженнями на заняття окремими видами туризму	3
В компаніях присутні пакети в тому числі і для занять екстремальними видами туризму, чи професійним спортом, але ціни в даному діапазоні вищі за середню ринкову ціну в даній категорії послуг	4
В компаніях присутні пакети в тому числі і для занять екстремальними видами туризму, чи професійним спортом з цінами в даному діапазоні нижче середньої ринкової ціни в даній категорії послуг	5

Третій критерій – відгуки клієнтів, щодо діяльності компаній у галузі страхування активного відпочинку та екстремальних видів туризму (Табл. 1.3). Репутація клієнтів є також важливим чинником, який показує фінансову

надійність страхової компанії, її відношення до клієнтів на етапі відшкодування страхових випадків тощо.

Таблиця 1.3

Бальна оцінка компаній, щодо відгуків споживачів

Характеристика критеріїв оцінки	Кількість балів
На різноманітних Інтернет-ресурсах представлені негативні відгуки про страхові послуги компанії на туристичні подорожі	0
На різноманітних Інтернет-ресурсах представлені в рівному співвідношенні як негативні, так і позитивні відгуки про страхові послуги компанії на туристичні подорожі, або відгуки відсутні.	1
Компанія має переважно позитивні відгуки на послуги страхування туристичних подорожей	2
Компанія має позитивні відгуки саме, щодо страхування активного відпочинку, чи занять з екстремальних видів туризму.	3

Для врахування економічних показників діяльності компаній, за четвертий показник обрано бальну оцінку Mind Club EJORNAL, яка щорічно проводиться для страхових компаній на підставі їх фінансової звітності. Рейтинг страхових компаній – інформаційний проект, спрямований на комплексне оцінювання страхових компаній, найбільших за обсягом страхових зборів в Україні. Рейтинг враховує найважливіші фактори фінансової стійкості і ділової активності страхових компаній, які можна розрахувати на основі публічної інформації [33].

Оцінка Mind Club враховує такі параметри [33]:

1. Боргове навантаження.
2. Ліквідність (фінансова стійкість) страхової компанії.
3. Рівень виплат.
4. Приріст страхових премій.
5. Приріст власного капіталу страхової компанії.
6. Входження страхових компаній до міжнародної фінансової групи (міжнародну страхову компанію).
7. Рівень кептивності компанії.

8. «Світлофори МТСБУ» за факторами «Якість врегулювання ризиків» і «Рівень скарг клієнтів»
9. Ефект масштабу страхової компанії.

Даний рейтинг являє собою інформаційний проект, що визначає комплексне оцінювання найбільших компаній, сума валових зборів яких становить 150 млн. грн., або більше. Привабливість страхових компаній виражається «зірковим рейтингом» страхової компанії – від 0,5 до 5 «зірок», залежить від суми загального заліку. І головне значення має «зірковий рейтинг» страхової компанії, а не її порядковий номер у таблиці [33] (Додаток А).

Використавши власні показники бальної оцінки, які враховують особливості тарифних пакетів компанії в сфері активного відпочинку та екстремальних видів туризму та рейтинг mind, сумуємо бали та проводимо ранжування страхових компаній.

Висновки по розділу 1:

З розвитком та удосконаленням туристичної індустрії на ринку страхових послуг, щораз з'являються нові види активного та екстремального відпочинку. В даному розділі ми прокласифікували види активного відпочинку, перерахували фактори що впливають на розмір тарифів страхування. З метою ранжування страхових компаній за їх привабливістю, нами обрано чотири критерії та розроблено власну методику проведення бальної оцінки.

Розділ 2.

АНАЛІЗ РИНКУ СТРАХОВИХ ПОСЛУГ УКРАЇНИ В СЕКТОРІ СТРАХУВАННЯ АКТИВНОГО ТА ЕКСТРЕМАЛЬНОГО ТУРИЗМУ

2.1 Загальні тенденції розвитку страхового ринку України

Загалом ринок страхування туристів в Україні є висококонкурентним середовищем, але його загальний розвиток залежить від економічної ситуації в державі в цілому, та від формування нормативної бази у сфері страхування у відповідності до міжнародних стандартів.

У загальному в страховому ринку виділяють ринок страховика і страхувальника. Якщо попит на страхові послуги перевищує їхню пропозицію, тоді ми маємо справу з ринком страховика. На практиці все ж таки переважає ринок страхувальника. Перед страхувальником відкривається багато можливостей вибрати певні умови договору страхування. Страхувальник порівнює багато різних варіантів страхових продуктів, оцінює відповідність бажань (страхового інтересу) гарантіям, які надають відповідно до того чи іншого договору страхування.

Залежно від попиту та пропозиції на страхові послуги виділяють місцевий (регіональний), національний (внутрішній) та світовий (зовнішній) страхові ринки. Місцевий ринок задовольняє страхові потреби певного регіону, тоді як національний - інтереси, що перейшли межі регіону і розширились до рівня держави. Світовий ринок у свою чергу — задовольняє попит на страхові послуги в масштабі світового (міжнародного) господарства.

Послуги страхування туристів в Україні забезпечують страховики – фінансові установи з різним господарським статусом, що отримали у встановленому законом порядку ліцензію на здійснення страхової діяльності [8]. Характерною рисою ринку страхових послуг протягом останнього десятиліття є постійне скорочення кількості страхових компаній (СК). Як видно з побудованого графіка (Рис. 2.1), з першого кварталу 2012 року по I

квартал 2020 року кількість страхових компаній в Україні скоротилася майже в двічі (з 443 до 225). Станом на 30.06.2020 в Україні діяло 215 страхових компаній, 10 з яких розташовані в зоні операції Об'єднаних сил (ООС) та на території АР Крим.

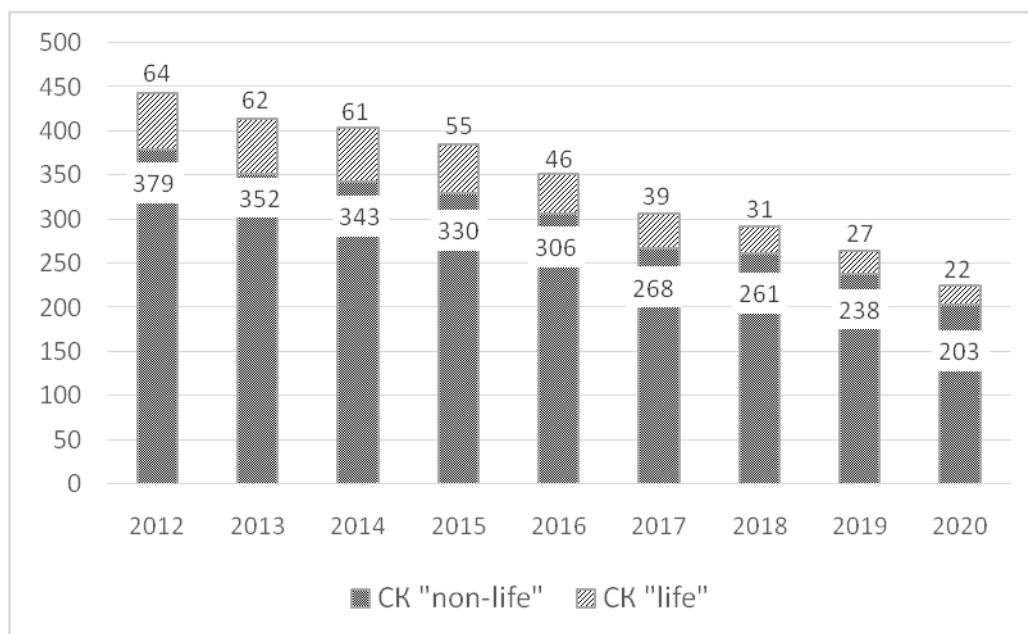

Рис. 2.1. Динаміка кількості страхових компаній в 2012-2020 роках (станом на I квартал кожного року).

Джерело: побудовано автором за даними [5]

Серед зазначеної кількості компаній, в першій половині 2020 року тільки 22 компанії (близько 10%) займалися «страхуванням життя» (СК «life»), тоді як інші працювали на ринку інших страхових послуг (СК «nonlife»). Ще однією специфікою страхового ринку України є низький відсоток особистого страхування громадян країни (4-5%) в порівнянні з країнами Західної Європи, чи США (близько 60%).

Незважаючи на те, що звітної документації, щодо остаточних підсумків у 2020 році та першому кварталі 2021 року ще немає, проте за інформацією пресслужби НБУ тенденції, які були характерні в 2020 році продовжились й надалі: знову відбувалася відмова від ліцензій та вихід із ринку окремих страхових компаній за власною ініціативою; відбувся приріст страхових

премій на 12%; на 9% зросли виплати страхових відшкодувань. У інформаційних повідомленнях також зазначається, що окремі компанії вирішили покинути ринок після того, як Національним банком були складені акти про порушення законодавства, а також відзначається загальне погіршення фінансового стану низки страховиків. Таким чином, станом на 30 квітня 2021 року в Україні діяли 192 страхові компанії (173 - non-life та 19 лайфових (страхування життя)). Як бачимо, що тільки за останній ринок покинули – 23 компанії. Важливим напрямком роботи між регулятором та страховиками є затвердження бізнес-моделей страхових компаній, що дозволять більш прозоро демонструвати діяльність компаній, чітко визначати їх клієнтуру, продукти компанії на ринку, канали збуту тощо.

Департамент нагляду за страховим ринком України відмічає, що зменшення частини страховиків відбувається за власною ініціативою. Водночас визначає і характерні ознаки таких страховиків [9]:

- непрозора структура власності;
- відсутність у портфелі фізичних осіб;
- порушення нормативів.

Такі тенденції на ринку страхових послуг України є свідченням того, що ринок поступово очищується від «гравців ринку» з сумнівною репутацією, а дрібні компанії частково поглинаються крупними міжнародними компаніями.

Світова пандемія COVID-19 також внесла певні корективи на розвиток вітчизняного страхового ринку:

- перелаштування страхового ринку на дистанційну форму;
- стрімкий розвиток електронних страхових полісів та електронної комерції в страхуванні, що почала конкурувати з регіональними класичними мережами продажів;
- поява пакетів страхування на випадок зараження COVID-19 як на внутрішньому ринку, так і під час туристичних подорожей за кордон.

Підсумувати загальні тенденції страхового ринку України можна, скориставшись методом SWOT-аналізу у якому представляємо сильні та

слабкі сторони страхового ринку України, а також загрози та можливості удосконалення функціонування страхування

Таблиця 2.1

SWOT-аналіз ринку страхових компаній України

Сильні сторони (Strength):	Слабкі сторони (Weakness):
<ul style="list-style-type: none"> • Наявність значної кількості компаній, що пропонують послуги страхування; • Широкий перелік послуг страхування; • Наявність лідерів на ринку страхових послуг; • Значне збільшення аудиторії постійних клієнтів; • Підвищення рівня надання страхових послуг, прозорості діяльності на ринку; • Збільшення частки міжнародних страхових компаній з хорошою репутацією на світовому ринку 	<ul style="list-style-type: none"> • Відсутність обов'язкового медичного страхування на державному рівні; • Недосконалість законодавства у сфері страхування; • Наявність компаній із сумнівною репутацією; • Високий діапазон цін на страхові послуги в сфері активного туризму; • Слабке використання новітніх маркетингових концепцій; • Недовіра з боку населення до страхових компаній, слабка розвиненість інфраструктури страхового ринку; • Демпінг щодо тарифікації окремих видів страхових послуг серед страхових компаній; • Нечіткість розмежування страхових послуг в інформаційному просторі.
Можливості (Opportunity):	Загрози (Threats):
<ul style="list-style-type: none"> • Запровадження обов'язкового медичного страхування; • Посилення ролі громадських організацій, що сприяють розвитку активних видів туризму та безпеки туризму; • Впровадження нових видів страхування; • Налагодження індивідуального підходу до кожного клієнта; • Розробка та реалізація стратегії розвитку страхових послуг на страховому ринку України; • Вихід страхового ринку України на міжнародний рівень; 	<ul style="list-style-type: none"> • Погіршення соціально-економічної ситуації в країні; • Посилення податкового тиску на страхові компанії; • Низький рівень доходів населення; • Нестабільна політична ситуація в країні; • Недовіра населення до страховиків та страхових компаній в цілому; • Зростання цін на послуги страхування

Варто також зазначити, що кожна із страхових компаній має свої пріоритети у страхуванні тих чи інших видів діяльності на ринку страхових послуг. Щоб виділити лідерів ринку страхових послуг саме у секторі туристичного страхування скористаємося рейтингами підготовленими

журналом Insurance Top, що порівнює такі два основні показники, як страхові премії та виплати на страхових випадків, які регулярно проводяться з 2002 року. В таблицях 2.2 та 2.3 нами представлені рейтинги журналу за 2019 та 2020 роки

Таблиця 2.2

**Рейтинг страхових компаній добровільного страхування туристів
за підсумками 2019 року ***

№	Страхова компанія	Премії, тис. грн.	Виплати, тис. грн.	Частка виплат, %
1	РЗУ УКРАЇНА	267 640	64 744	24,19
2	ЄВРОПЕЙСЬКЕ ТУРИСТИЧНЕ СТРАХУВАННЯ	205 824	75 128	36,50
3	КНЯЖА	172 196	10 554	6,13
4	ГАРДІАН	158 602	1 360	0,86
5	ВУСО	156 702	40 839	26,06
6	ТАС СГ	90 500	21 278	23,51
7	УКРФІНСТРАХ	66 476	38 000	57,16
8	ПРОВІДНА	58 299	6 455	11,07
9	АРХ	49 171	20 216	41,11
10	УНІВЕРСАЛЬНА	47 149	8 563	18,16
11	ПЕРША	32 685	7 637	23,37
12	ІНГО УКРАЇНА	31 470	9 444	30,01
13	УНІКА	26 917	7 772	28,87
14	ОРАНТА	22 701	4 770	21,01
15	КРОНА	22 417	397	1,77
16	ЕТАЛОН	21 870	1 850	8,46
17	АРСЕНАЛ СТРАХУВАННЯ	15 979	3 849	24,09
18	UPSK	13 257	1 294	9,76
19	АСКА	12 979	1 680	12,94
20	ГРАВЕ УКРАЇНА	11 829	1 064	8,99
21	ІНТЕР-ПЛЮС	11 758	928	7,89
22	АЛЬФА СТРАХУВАННЯ	11 511	1 552	13,48
23	НІКО СТРАХУВАННЯ	11 040	3 628	32,86
24	Ю.Ес.Ай.	8 959	603	6,73
25	БРОКБІЗНЕС	4 016	1 346	33,50
.	ТОП-25	1 531 948	334 949	21,86

*За даними журналу Insurance Top []

**Рейтинг страхових компаній добровільного страхування туристів
за підсумками 2020 року ***

№	Страхова компанія	Премії, тис. грн.	Виплати, тис. грн.	Частка виплат, %
1	ВУСО	175 042	42 427	24,2
2	PZU УКРАЇНА	140 524	40 060	28,5
3	ЄВРОПЕЙСЬКЕ ТУРИСТИЧНЕ СТРАХУВАННЯ	121 027	57 929	47,9
4	ТАС СГ	84 125	20 415	24,3
5	ГАРДІАН	74 549	9 076	12,2
6	КНЯЖА	71 454	7 681	10,7
7	Ю.Ес.Ай.	62 299	9 785	15,7
8	ПРОВІДНА	34 853	3 533	10,1
9	АРХ	28 889	15 633	54,1
10	ПЕРША	26 916	6 561	24,4
11	ІНТЕР-ПЛЮС	21 138	816	3,9
12	УСГ	19 707	1 322	6,7
13	УНІВЕРСАЛЬНА	15 383	5 869	38,2
14	НІКО СТРАХУВАННЯ	13 259	2 056	15,5
15	ЕТАЛОН	12 311	1 356	11,0
16	ІНГО	10 815	2 863	26,5
17	СПЕЙР	10 217	27	0,3
18	УНІКА	9 893	8 023	81,1
19	АРСЕНАЛ СТРАХУВАННЯ	9 841	3 313	33,7
20	ОРАНТА	8 785	5 531	63,0
21	АЛЬФА СТРАХУВАННЯ	8 397	4 990	59,4
22	КРОНА	6 756	203	3,0
23	UPSK	6 320	1 053	16,7
24	АСКА	5 839	2 315	39,6
25	ГРАВЕ УКРАЇНА	3 879	587	15,1
.	ВСЬГО	982 217	253 424	25,8

*За даними журналу Insurance Top []

Наведені в таблиці показники та дані попередніх кількох років показують досить високу частку на ринку таких компаній як PZU Україна, Європейське туристичне страхування, Страхова група ТАС, а в останній рік – ВУСО (VUSO).

Варто зауважити, що страхові компанії PZU Україна та Європейське туристичне страхування мають досить тривалу історію функціонування на ринку України, а їхні материнські компанії знаходяться за кордоном. Страхова

Група PZU об'єднує понад 600 страхових відділень Польщі, Литви та України, понад 16 тисяч співробітників та понад 200 видів страхових продуктів. Материнська компанія «PZU Zycie S.A.» була заснована і знаходиться на території Польщі, а ПрАТ "Страхова компанія «ПЗУ Україна» була заснована як дочірня компанія на території нашої держави в 1993 році.

Материнська компанія ERV (з нім. Європейське туристичне страхування) знаходиться в Німеччині, дочірні компанії - в Данії, Франції, Швеції, Україні, Росії, Іспанії та Чеській Республіці, філії в Великобританії, Польщі, Італії та Португалії (іспанська філія), офіс із продажу в Туреччині, представництва в Китаї та Індії. Це одна з перших страхових компаній в Європі, що почала надавати свої перші послуги в 1907 році. В Україні страхова компанія представлена з 2006 року. Засновники Europäische Reiseversicherung AG (Австрія) - 69,9% акцій, Europäische Reiseversicherung AG (Німеччина) - 25,1% акцій, ВАТ УСК Дженералі Гарант- 5% акцій.

Разом з тим, лідер на ринку туристичного страхування 2020 року - ВУСО (VUSO) є компанією, що має тільки 31 філію на території нашої держави і тільки близько 400 осіб працівників. Вона є безперечним лідером за інтернет-продажами страхових полісів туристам.

Ще одним важливим показником є частка страхових виплат в структурі страхових премій. Середні показники по Україні останні два роки становив на рівні 21,9 та 25,8 %. Однак, цей показник по різних компаніях досить коливається. Страхові компанії, що належать до відомих міжнародних фінансових груп мають частку виплат на рівні 30-40%, а інколи й вище, в той час як, окремі українські компанії мають рівень виплат при страхуванні туристичних послуг не вище 10%, що вказує на те, що їхні страхові поліси мають чимало обмежень, що дозволяють уникати виплат при настанні страхових ризиків.

2.2 Проблеми страхування видів активного та екстремального туризму на ринку страхових послуг України

Щоб правильно обрати страховий поліс тієї чи іншої страхової компанії при організації туристичної подорожі, варто детально його вивчити, а не тільки звертати увагу на його вартість. Розглянемо особливості туристичних страхових полісів на прикладі однієї з лідируючих компаній - PZU Україна, яка має страхові поліси не тільки за різними програмами, але й категоріями, що залежать від мети поїздки. Так метою поїздки може бути: навчання, робота, туристична подорож (пасивна без занять активними видами туризму, чи спортом), заняття активним відпочинком чи спортом на аматорському рівні, заняття спортом на професійному рівні. По кожній категорії полісу існують три основні програми страхування: «Стандарт», «Бізнес» та «Еліт». Особливості страхування по кожній з програм представлено в таблиці 2.3. Як видно з таблиці, самі програми страхування майже не відображають особливості рекреаційних, спортивних занять, що здійснюють туристи під час подорожі.

Види активного відпочинку, чи спорту суттєво відрізняються за рівнем травматизму. Заняття спортом страхова компанія розділяє на класи: «Sport class A, B, C» (на професійному рівні); «Sport class D, E» (на аматорському рівні). Для прикладу, до «Sport class A» відносять: легку атлетику, крокет, гольф, гімнастику, плавання (крім підводного плавання), сквош, теніс, стрільбу, танці; до «Sport class E» - відпочинок на гірськолижних курортах, заняття зимовими видами спорту; альпінізм; гірський туризм, трекінг, скелелазіння (висота сходження 3000 м та вище); підводне плавання (в т.ч. дайвінг, кейв-дайвінг), в т.ч. на професійному рівні; а також види спорту, які відносяться до «Sport class A, B, C, D». Рівень можливих ризиків травматизму, а також вибір програми страхування є основними критеріями, що визначають ціну страхових полісів компаній.

**Програми страхування туристів, що подорожують за кордон на
прикладі ПрАТ "Страхова компанія «ПЗУ Україна»**

Програма «Стандарт» (тривалість поїздки – 3-365 днів, ліміт страхового покриття – 30 000 - 60 000 USD/EUR)	Програма «Бізнес» (тривалість поїздки – 1-365 днів, ліміт страхового покриття – 30 000 - 75 000 USD/EUR)	Програма «Еліт» (тривалість поїздки – 1-365 днів, ліміт страхового покриття – 30 000 - 75 000 USD/EUR)
<ul style="list-style-type: none"> • оплата медичних витрат • невідкладна стоматологічна допомога до 200 USD/EUR • транспортування та репатріація у випадку захворювання • репатріація у випадку смерті • витрати на термінове повідомлення про настання страхового випадку • відшкодування витрат при відмові у візі 	<ul style="list-style-type: none"> • оплата медичних витрат • невідкладна стоматологічна допомога до 200 USD/EUR • транспортування та репатріація у випадку захворювання • репатріація у випадку смерті • витрати на термінове повідомлення про настання страхового випадку • поїздка співробітника, для заміщення Застрахованої особи у відрядженні • дострокове повернення Застрахованої особи із-за кордону до місця постійного проживання у зв'язку із смертю близьких родичів • втрата або крадіжка документів • втрата або затримка багажу (більше ніж 4 годин) • відміна або затримка авіарейсу (більше ніж на 4 години) • постановка в стоп – лист та відновленням банківської картки • відшкодування витрат при відмові у візі 	<ul style="list-style-type: none"> • оплата медичних витрат • невідкладна стоматологічна допомога до 200 USD/EUR • транспортування та репатріація у випадку захворювання • репатріація у випадку смерті • візит близького родича для відвідування Застрахованої особи, що перебуває на стаціонарному лікуванні • евакуація дітей до 14 років, які залишились без нагляду дорослої особи • витрати на термінове повідомлення про настання страхового випадку • поїздка співробітника, для заміщення Застрахованої особи у відрядженні • дострокове повернення Застрахованої особи із-за кордону до місця постійного проживання у зв'язку із смертю близьких родичів • буксируванням до найближчого місця ремонту • доставкою необхідних запчастин • втрата або крадіжка документів • втрата або затримка багажу (більше ніж 4 годин) • відміна або затримка авіарейсу (більше ніж на 4 години) • постановка в стоп – лист та відновленням банківської картки • відшкодування витрат при відмові у візі

Оскільки туристи, які надають перевагу активному та екстремальному відпочинку є групою підвищеного ризику, а безпека туриста є головним пріоритетом і залежить від якісного страхування, розглянемо наявні страхові пакети для подорожуючих в розрізі окремих компаній. З цією метою ми спробували оформити страхові поліси через офіційні сайти страхових компаній, що є «активними гравцями» з надання послуг страхування туристів на ринку України. За основу дослідження обрано двотижневий тур в країни Європи (Рис.2.2).

Детальний аналіз структури, цінової політики та інших параметрів більш як 20 страхових компаній на ринку України дозволив зробити наступні висновки:

1. В Україні відсутній єдиний нормативний підхід, щодо класифікації пакетів страхових туристичних послуг. Страхові компанії часто використовують поділ страхових пакетів для подорожуючих на: А (початковий), В (стандартний, середній), С (повний). Проте є інші підходи до класифікації: L, XL, XXL (СК VUSO); S, M, L (НСК «Оранта»); Optimal, Platinum (СК INGO), «Стандарт», «Бізнес» та «Престиж» (PZU Україна) та інші. Кількість опцій, що підлягають страхуванню в різних компаніях, також суттєво відрізняються навіть в межах тарифних пакетів однієї категорії. Мінімальні базові тарифні пакети для подорожуючих можуть містити від п'яти (СК «Оберіг», Промислово-страхова компанія та ін.) до десяти-дванадцяти (СК INGO, Європейське туристичне страхування, СК VUSO) опцій страхування.

2. Вибір тарифних пакетів при страхуванні туристичних подорожей за категоріями «економ», «стандарт», «бізнес», «престиж», як правило, ніяким чином не впливає на страхування активного відпочинку чи заняття екстремальними видами туризму. Пакети вищої категорії крім базових опцій страхування від нещасних випадків, чи необхідності надання невідкладної медичної допомоги під час подорожі, дозволяють додатково страхувати затримку рейсів, втрату багажу, страхування відповідальності перед третіми

особами, надання юридичних послуг, оплату при необхідності приїзду родичів тощо.

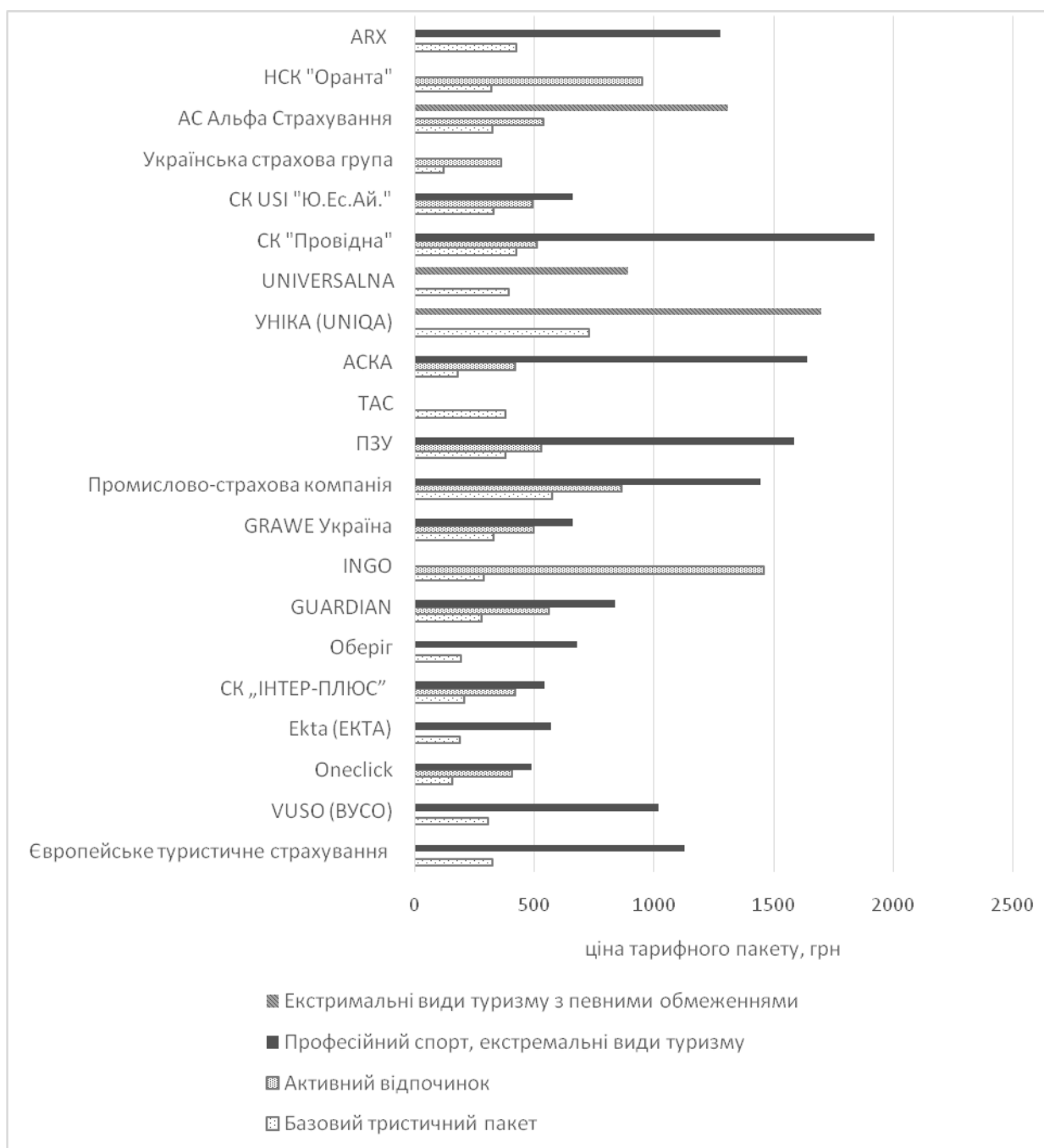

Рис. 2.2. Вартість базового двотижневого (14 днів) страхового туристичного полісу в країни Європи

Джерело: побудовано автором за даними офіційних сайтів страхових компаній, станом на 01.01.2021 року

Приклад порівняння пакетів страхування, що включають, або не включають активний відпочинок та екстремальні види туризму представлено в таблиці 2.4

Представлення програм страхування активного відпочинку та екстремальних видів туризму в окремих страхових компаніях

Назва страхової компанії	Програми страхування подорожуючих та тарифні пакети	Особливості страхування активних видів туризму (зокрема, високогірних сходжень та альпінізму)
PZU Україна	Наявні пакети "Стандарт", "Бізнес" та "Еліт".	Для страхування активного туризму в розрізі кожного пакету необхідно вибрати одну із категорій: заняття спортом на любительському рівні, заняття спортом на професійному рівні, зимові види спорту.
Страхова група ТАС	Програма "TAS-TREVEL" включає два основні тарифні пакети - "Standart" та "Light".	В розрізі жодного з пакетів не виокремлено заняття активним туризмом, чи спортом. Не зрозуміло, чи підлягають відшкодуванню збитки при нещасних випадках, або вартість рятувальних робіт в горах.
Українська страхова група	Пропонує тарифні пакети "Базовий", "Бізнес", "Престиж"	В розрізі кожного з пакетів існують категорії: без покриття спорту, аматорський спорт, професійний спорт, зимові види спорту, екстремальні види спорту. Проте, варто зазначити, що страхування тих чи інших екстремальних видів спорту розраховується індивідуально при особистому зверненні в компанію, а не входить в структуру наявних пакетів страхування.
Страхова компанія АСКА	Програми страхування "Турист", "Бізнес", "Актив" та "Екстрим"	Програма "Турист" передбачає страхування під час екскурсійних турів містом, або пляжного відпочинку; програма "Актив" - заняття аматорським спортом, активними прогулянками; гірські види туризму, альпінізм, зимові види спорту включено до програми "Екстрим"
Національна акціонерна страхова компанія "Оранта"	Програми страхування "Відпочинок" та "Активний відпочинок"	Відповідно до документації представленої на сайті компанії є незрозумілим, які страхові випадки передбачені програмою "Активний відпочинок"
Страхова компанія "Княжа Вієнна Іншуранс Груп"	Програми: "Активний відпочинок", "Спорт", "Гірськолижний спорт" "Робота по найму" та тарифні плани - "Економ", "Стандарт", "Преміум"	Згідно з документів представлених на офіційному сайті є не зрозумілим, які страхові випадки до якої категорії відносяться, а також чи належать гірські сходження та пошуково-рятувальні роботи в горах до страхових випадків тих чи інших програм

ПрАТ «Європейське туристичне страхування» (ERV)	Пропонує страхові пакети "Економ", "Стандарт", "Бізнес", "Активний туризм"	В документах компанії поняття "Активний туризм" не конкретизовано. Тарифом передбачені рятувально-пошукові роботи в горах, джунглях в розмірі не більше 10% від страхової суми (тобто до 3000 євро)
Страхова компанія ARX	Пропонує страхові програми "Класична", "Оптимальна", "Преміальна"	У розрізі опцій програм «активний відпочинок» (тільки на любительському рівні, без участі в змаганнях) передбачає: зимові види спорту (гірські лижі та сноуборд на аматорському рівні на гірськолижних курортах під час відпочинку); дайвінг (глибина занурення до 18 метрів); плавання (в басейнах, річці, морі), аквааеробіка; рафтинг (1-2 рівень складності); Опція «Спорт» передбачає таке покриття (тільки любительський, без участі в змаганнях): рафтинг (3 і вище рівень складності); банджо-джампінг, роуп-джампінг; серфінг, кайтсерфінг, вітрильний спорт, водні лижі, яхтинг, стрибки в воду; дайвінг (глибина занурення від 18 до 40 метрів), тільки за наявності сертифікатів відповідних зануренню що здійснюється, використанням комп'ютера, чіткого виконання рекомендацій комп'ютера, обов'язковим надання роздруківки або даних комп'ютера.
Страхова компанія "Універсальна"	Пропонує страхові програми "Silver", "Gold sport"	У програмі "Gold sport" чітко розмежовані види активного відпочинку в який входить активний туризм, спорт та екстрим (участь у змаганнях на любительському рівні, сноубординг), а також віндсерфінг, воднолижний спорт, плавання. Ризики занять спортом на професійному рівні не покриваються.
Страхова компанія "Альфа страхування"	Пропонує страхові програми "Туризм", "Відпочинок", "Екстрим"	Пакет "Турист" не передбачає занять активним відпочинком, чи спортом навіть на аматорському рівні. В програмі "Екстрим" є численні обмеження: в договорі оферти зазначають, що сюди належать заняття активним відпочинком підвищеного ризику (AV2), але тільки гірські сходження на висоту до 2500 метрів (1-2 категорії складності), більш складні сходження та альпінізм не підлягають страхуванню.
Страхова компанія УНІКА (UNIQA)	Пропонує страховий пакет «Активний відпочинок»	В структурі пакета «Активний відпочинок», незважаючи на високу вартість існує багато виключень, серед яких дайвінг, рафтинг, альпінізм та деякі ін.

В багатьох страхових компаніях вибір видів активного відпочинку (літні види туризму, зимові види туризму, заняття спортом на аматорському рівні, професійний спорт, екстремальні види туризму) є окремою опцією, яка за додаткову плату може входити як до базових тарифних пакетів, так і до пакетів вищої категорії. Включення до базового пакету опції страхування екстремальних видів туризму, чи професійного спорту призводить до зростання ціни за поліс в середньому в 2,5-3,5 рази, а інколи і значно вище (СК АСКА – в 9 раз). Таким чином вартість базового тарифного пакету із страхуванням активного відпочинку з заняттями спортом на любительському рівні, при поїзді в країни Європи на 14 днів складає в середньому 400-600 гривень (див. Додаток Б). Вартість аналогічного полісу із страхуванням екстремальних видів туризму та заняття спортом на професійному рівні буде коливатися від 600 до 2000 гривень.

Варто також зазначити, що в деяких компаніях ціни на однакові поліси сильно відрізняються за регіонами (окрема ціна для країн Європи та окрема ціна для інших країн світу), тоді як в деяких існують незначні відмінності, або поліс поширюється одночасно на всі країни світу.

3. Значна кількість страхових компаній в Україні, що займаються страхуванням послуг, виділяють три категорії тарифних пакетів по відношенню до страхування активного відпочинку та екстремальних видів туризму: без страхування активних видів відпочинку; категорію «активний відпочинок» з видами, що передбачають заняття спортом на любительському рівні і мають помірний рівень травматизму; «екстрим пакет», куди входять найбільш травматичні види активного відпочинку та туризму. Цю категорію також часто поєднують із категорією «професійний спорт». Як приклад, наведемо розподіл занять на групи страхової компанії РЗУ Україна. В категорію заняття спортом на любительському рівні вона відносить: шахи і шашки, настільний теніс, катання на велосипеді, катання на конях та інших в'ючних тваринах, гра в волейбол, футбол, танці, парашутний спорт та деякі інші види спорту, а також туристичні подорожі з спокійним ландшафтом.

Наступна категорія компанії включає заняття більшістю літніми видами спорту на професійному рівні, а також заняття гірським трекінгом, альпінізмом (до висоти 3000 метрів), фрістайлом. Третя категорія охоплює заняття будь-яким спортом як на любительському, так і на професійному рівні, а також зимові види спорту, гірські сходження та альпінізм на висотах понад 3000 метрів.

Ряд компаній пропонує страхові поліси подорожей, або оферти, які не страхують випадки, пов'язані з будь-яким активним відпочинком (Страхова група ТАС), або з відсутнім чітким розмежуванням активних видів відпочинку, що може привести до спірних ситуацій при настанні страхового випадку (ПрАТ «Європейське туристичне страхування», Національна акціонерна страхова компанія «Оранта»). Окремі компанії, пропонуючи поліси страхування екстремальних видів туризму та підвищуючи на них ціну, вводять суттєві обмеження на ті чи інші види діяльності: альпінізм та дайвінг (СК UNIVERSALNA, СК УНІКА, АС Альфа Страхування); рафтинг (СК УНІКА) та ін. Зокрема, в програмі «Екстрим» компанії АС Альфа страхування, відшкодуванню підлягають тільки страхові випадки при трекінгових гірських сходженнях до висоти 2500 метрів 1-2 категорій складності, тоді як заняття альпінізмом, або будь-які подорожі в більш високогірних гірських системах страхуванню не підлягають. Купуючи страхові поліси компаній варто уважно вивчати, які види занять до якої категорії відносяться і чи не існують обмеження на ті види занять, які будуть здійснюватися вами під час туристичної мандрівки.

Використовуючи описану вище бальну оцінку, ранжуємо страхові компанії (див. Табл. 2.5, Рис. 2.3).

Проведене власне ранжування 20 страхових компаній на ринку страхових послуг показує, що найвищий рейтинг у сфері страхування активного відпочинку та екстремальних видів туризму мають такі компанії, як VUSO (ВУСО) та ARX, що мають широкий спектр страхування екстремальних видів відпочинку та спорту, ведуть помірну цінову політику і мають досить

стабільні фінансові показники своєї діяльності. Найнижче місце в рейтингу посіла страхова компанія ТАС, в структурі пакетів якої відсутнє страхування активного відпочинку чи екстремальних видів туризму і спорту. Варто зазначити, що страхова компанія ARX є частиною канадської страхової групи Fairfax Financial Holdings, що ввійшла на український ринок в 2019, поглинувши французьку групу АХА, що успішно функціонувала на українському ринку з 2007 року.

Таблиця 2.5

**Бальна оцінка страхових компаній України, щодо страхування
активного відпочинку та екстремальних видів туризму***

	Оцінка програм страхування	Оцінка вартості і послуг	Оцінка компанії споживачами	Рейтинг компаній за методикою Mind	Загальна сума балів компанії
ТАС	1	0	1	3,5	5,5
INGO	2	1	1	4	8
Національна страхова компанія «Оранта»	2	2	1	3	8
Оберіг	3	5	1	1	10
АС Альфа Страхування	3	3	0	4	10
Екта (ЕКТА)	3	5	2	1	11
ПрАТ «СТРАХОВА КОМПАНІЯ „ІНТЕР-ПЛЮС”	4	5	1	1	11
GUARDIAN (Польща, Вроцлав)	5	5	0	1	11
Промислово-страхова компанія	4	4	2	1	11
АСКА	5	4	0	2	11
Страхова компанія USI «Ю.Ес.Ай.»	5	5	0	1	11
Європейське туристичне страхування	4	4	0	3,5	11,5
Українська страхова група	4	2	1	4,5	11,5
Oneslick	4	5	2	1	12
GRAWE Україна	5	5	1	1	12
ПЗУ	5	4	0	3,5	12,5
УНІКА (UNIQA)	3	3	2	4,5	12,5
UNIVERSALNA	3	3	2	4,5	12,5
Страхова компанія «Провідна»	5	4	0	3,5	12,5
ARX	4	4	1	4,5	13,5
VUSO (ВУСО)	4	5	1	4	14

*Складено автором

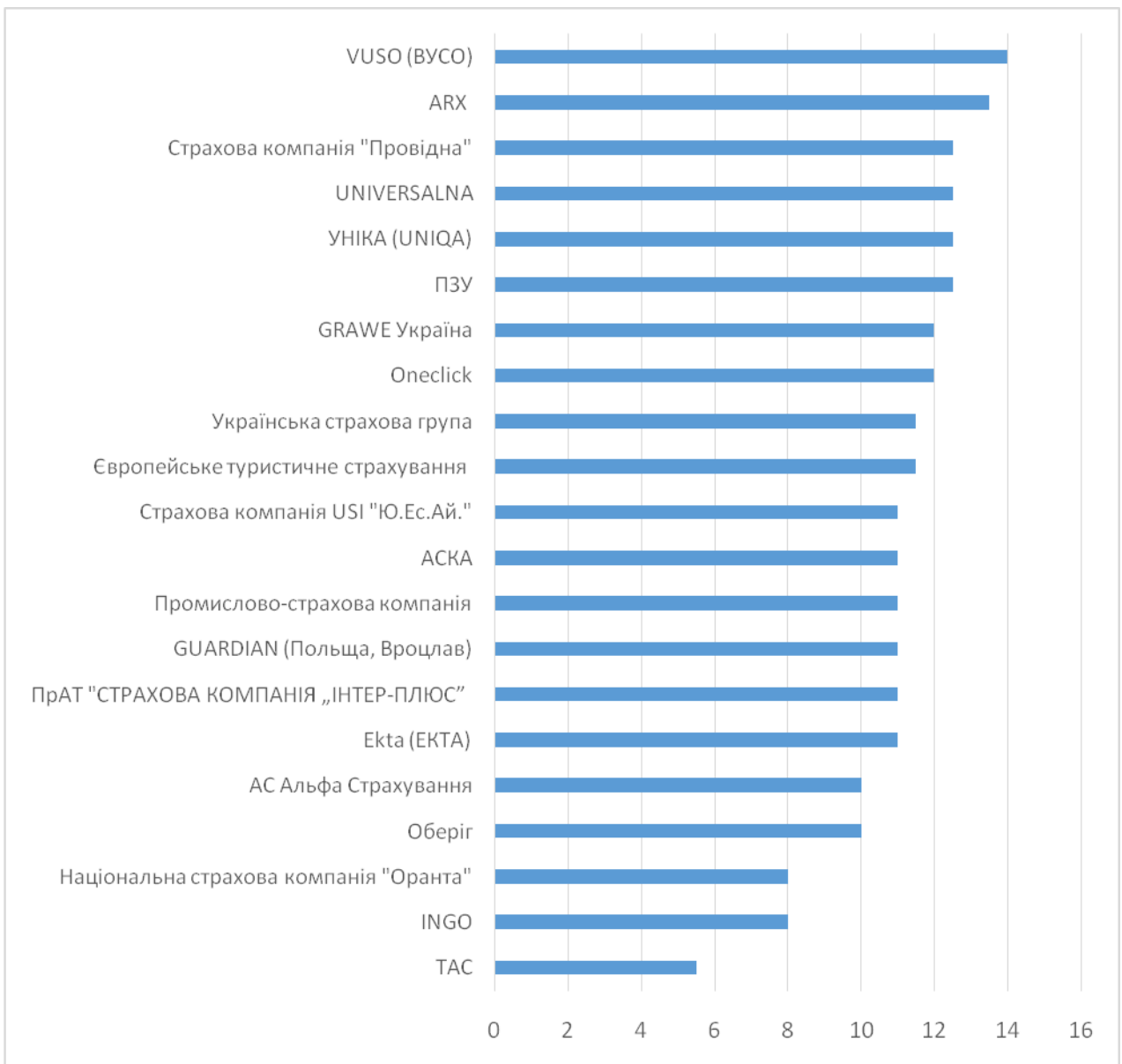

Рис. 2.3. Ранжування страхових компаній, щодо страхування активного відпочинку та екстремальних видів туризму

Джерело: побудовано автором.

Наведений рейтинг розкриває загальну картину в зазначеному секторі страхування, однак не може розглядатись як універсальний критерій при страхуванні окремих екстремальних видів туризму, оскільки навіть компанії з високим рейтингом можуть мати певні обмеження при страхуванні окремих видів відпочинку. Інколи бюджетного страхового полісу компанії з посередніми показниками може бути цілком достатньо для туристичної мандрівки, що не передбачає екстремального відпочинку. Так доволі

оптимальними за співвідношенням «ціна якість» є страхові пакети від компаній АСКА, РЗУ Україна, СК «Провідна», що передбачають активний відпочинок на воді, заняття спортом на любительському рівні тощо, але не включають професійний спорт та екстремальний відпочинок. Індивідуальним споживачам, що планують туристичну подорож, або суб'єктам туристичного ринку (туроператорам, турагентам) доцільно аналізувати ринок страхових послуг у секторі окремого одного чи кількох видів активного туризму на який зорієнтований тур, а тоді обирати страхову компанію. Таким чином, споживачу що вирішив відпочити на гірськолижному курорті доцільно вивчати страхові поліси тільки тих компаній, що страхують зимові види спорту, а любителям дайвінгу уважно вивчати можливі обмеження на даний вид занять окремими страховиками. Варто зазначити також, що декілька «активних гравців» на ринку страхування туристичних послуг України не увійшли до проведеного рейтингу, насамперед, через недостатню доступність та публічність інформації в інформаційному просторі.

Висновки до розділу 2:

В даному розділі ми проаналізували динаміку кількості страхових компаній з 2012 року по 2020 рік (станом на I квартал кожного року), з якої видно що протягом останнього десятиліття є постійне скорочення страхових компаній. Зазвичай це компанії з непрозорою структурою власності та сумнівною репутацією. Для підсумку загальних тенденцій страхового ринку України, ми скористались методом SWOT-аналізу у якому представили сильні та слабкі сторони страхового ринку України, а також загрози та можливості удосконалення функціонування страхування. Також ми провели детальний аналіз структури, цінової політики та інших параметрів більш як 20 страхових компаній на ринку України, та навели приклад порівняння пакетів страхування, що включають, або не включають активний відпочинок та екстремальні види туризму.

РОЗДІЛ 3.

НАПРЯМКИ РОЗВИТКУ СТРАХОВИХ ПОСЛУГ В ГАЛУЗІ АКТИВНОГО ВІДПОЧИНКУ ТА ЕКСТРЕМАЛЬНОГО ТУРИЗМУ В СВІТІ ТА МОЖЛИВОСТІ ІМПЛЕМЕНТАЦІЇ ДОСВІДУ В УКРАЇНІ

Аналіз ринку страхових послуг України показує, що статутні фонди окремих українських страхових компаній і досі залишаються незначними, а це є свідченням низької конкурентоспроможності страховиків, оскільки, для підтримання успішної конкуренції на світовому страховому ринку статутний фонд має становити близько 50 млн. дол. США [3, с. 221]. Виключення становлять окремі компанії, що мають в основі вітчизняний капітал.

Низька місткість страхового ринку щодо прийняття ризиків не сприяє використанню страхування як механізму фінансування ризиків та інструменту страхового захисту держави. На фоні досить динамічної тенденції збільшення активів у рамках страхового ринку за останні роки спостерігаємо і зростання страхових резервів, що створені відповідними компаніями. Щорічний рейтинг надійності страхових компаній, який демонструє Forbes як засіб їх надійності перед міжнародними партнерами на світовому ринку, вказує що провідні позиції в страхуванні послуг туризму займають міжнародні дочірні компанії міжнародних фінансових груп. Важливу частку на страховому ринку займають страховики австрійської, французької та німецьких компаній, а в останні роки також з нідерландським та канадським капіталом. Провідними компаніями з іноземним капіталом є австрійська компанія «Княжа Vienna Insurance Group», компанія «Уніка», 92,2%-ний пакет акцій якої контролює UNIQA internationale Beteiligungs-Verwaltungs GmbH (Відень), «Українська страхова група», 92% акцій якої належать ТВІН Financial Services Group N.V. із Нідерландів.

Ринок страхових послуг України знаходиться тільки на етапі формування. Наша держава явно відстає від ринку страхових послуг розвинутих країн світу. Так якщо рівень експорту страхових послуг Великобританії становить 33 млрд. долл. США, то для України цей показник – близько 13 млн. долл. Частка експорту страхових послуг України становить не більше 0,1%, тоді як максимальні показники сягають 17,4 %. Україна поступається за конкурентоспроможністю таким лідерам страхового ринку, як: Данія, Гонконг, Фінляндія, Маврикій, Швеція, Нова Зеландія, Словенія, Франція, Сінгапур, Нідерланди

Проведені дослідження страхового ринку України в секторі активного відпочинку та екстремальних видів туризму дозволяють зробити висновки, що страховий ринок в даному секторі послуг знаходиться тільки на стадії формування. В країнах з високим розвитком економіки (ЄС, США, Канада) із сформованою загальнодержавною системою медичного страхування на страхування екстремальних видів туризму і спорту суттєвий вплив мають громадські організації і асоціації, котрі, укладаючи угоди із страховими компаніями, забезпечують для їх учасників пільгові умови страхування в одному чи кількох видах активного туризму. Прикладом можуть бути альпійські клуби та асоціації альпінізму країн Європи: Асоціація альпінізму Австрії (нім. Österreichischer Alpenverein), Асоціація альпінізму Словенії (PZS), Німецький альпійський клуб (DAV), Федерація альпінізму Франції (FFCAM), Швейцарський альпійський клуб (SAC). Особливість діяльності таких організацій полягає в тому, що вони залучають величезну аудиторію любителів відпочинку в горах (Асоціація альпінізму Австрії - більше 500 тисяч, Німецький альпійський клуб - 1,3 млн. осіб) та забезпечують через страхові компанії страхування не тільки альпінізму і гірських сходжень, але й зимових видів відпочинку, рафтингу та ін. Масовість учасників даної програми дозволяє суттєво знижувати собівартість одного страхового полісу та покривати ризики в разі необхідності.

Як приклад розглянемо страхування гірських видів туризму через

Асоціацію альпінізму Словенії (див. Табл. 3.1). На початок кожного року члени альпійських клубів, що входять до Асоціації, сплачують річний внесок в залежності від категорії особи. Для членів однієї родини діє система знижок. Асоціація в свою чергу перераховує частину коштів страховій компанії Generali Group, що забезпечує страхування в горах учасників клубів протягом календарного року.

Таблиця 3.1

Страхування гірських видів туризму та додаткові пільги для членів Асоціації альпінізму Словенії (PZS)*

Категорії членства в Асоціації альпінізму Словенії (PZS), розмір річного членського внеску	Страхові випадки, що покриваються для учасників подорожей в гори (гірські сходження, альпінізм, зимові види спорту, рафтинг та ін.)	Додаткові пільги для членів Асоціації альпінізму Словенії (PZS)
Категорія А доросла особа, активний учасник гір (60 євро)	Широкий спектр пільг: - Випадкова смерть, чи інвалідність у альпіністській діяльності; - Витрати на порятунок в горах за кордоном в країнах світу до висоти 6500 метрів; - Страхування відповідальності у країнах світу; - Страхування опіків, переломів, втрати зору, слуху, смерті через пожежу.	- Знижки до 50% на ночівлю в гірських притулках, що входять до Асоціації; - Знижки на ночівлю в гірських притулках асоціації країн Європи, Канади; - Знижки на придбання спеціалізованої літератури; - Знижки на купівлю квитків чи абонементів на канатні дороги окремих гірськолижних курортів;
Категорія В доросла особа, активний учасник гір (28 євро)	Базові пільги: - Випадкова смерть, чи інвалідність у альпіністській діяльності; - Витрати на порятунок в горах країн Європи та Туреччини; - Страхування відповідальності в країнах Європи та Туреччини.	- Знижки на придбання туристичного спорядження в окремих спеціалізованих туристичних магазинах.
Категорія В1 особа старше 65 років, активний учасник гір (21 євро)		
Категорія S+S Учень школи, або особа з статусом студента до 26 років (18,5 євро)		
Категорія P+O Дитина дошкільного віку, або учень початкової школи (8 євро)		

Джерело: складено автором за матеріалами Асоціації альпінізму Словенії [34]

Крім страхових полісів, учасники клубів отримують різноманітні бонуси та пільги у вигляді знижок на проживання у гірських притулках, на користування канатними дорогами, придбання туристичного спорядження в окремих спеціалізованих магазинах та ін. Тісна співпраця альпійських клубів і асоціацій різних країн між собою дозволяє отримати знижки на туристичні послуги проживання не тільки в межах своєї країни, але й інших країн Європи, Канади, США. Просвітницька робота серед своїх членів, система підготовки та сертифікації гідів дозволяє підвищити рівень надання туристичних послуг у даному секторі та знижує кількість страхових випадків.

Результати проведених досліджень ринку страхових послуг України у сфері активного відпочинку та екстремальних видів туризму вказують на перспективність кількох напрямків розвитку страхування у даному секторі:

- розробка та уніфікація страховими компаніями тарифних пакетів, які б забезпечували страхування активного відпочинку та екстремальних видів туризму в межах України та зарубіжних країн;
- впровадження сертифікації гідів у сфері активних видів туризму в відповідності до міжнародних стандартів, що сприятиме мінімізації ризиків для життя та здоров'я учасників подорожей;
- запровадження загальнодержавної системи медичного страхування;
- посилення ролі громадських організацій, асоціацій в розвитку активних видів туризму (зокрема, Федерації спортивного туризму України), підвищення їх безпеки, а також налагодження співпраці з страховими компаніями, що дозволить сформувати вузькоспеціалізовані тарифні пакети у страхуванні окремих видів активного відпочинку та екстремального туризму чи спорту.

Перелічені заходи сприятимуть підняттю рівня послуг в секторі страхування активних подорожей і екстремальних видів туризму, підвищенню безпеки та захищеності громадян нашої країни як на внутрішньому так і міжнародному туристичних ринках.

Висновки до розділу 3:

В країнах з високим розвитком економіки (ЄС, США, Канада) із сформованою загальнодержавною системою медичного страхування на страхування екстремальних видів туризму і спорту суттєвий вплив мають громадські організації і асоціації, котрі, укладаючи угоди із страховими компаніями, забезпечують для їх учасників пільгові умови страхування в одному чи кількох видах активного туризму. Прикладом можуть бути альпійські клуби та асоціації альпінізму країн Європи: Асоціація альпінізму Австрії (нім. Österreichischer Alpenverein), Асоціація альпінізму Словенії (PZS), Німецький альпійський клуб (DAV), Федерація альпінізму Франції (FFCAM), Швейцарський альпійський клуб (SAC). Для прикладу розглянули страхування гірських видів туризму через Асоціацію альпінізму Словенії. Та з'ясували що окрім страхових полісів, учасники таких клубів отримують різноманітні бонуси та пільги у вигляді знижок на проживання на користування канатними дорогами, придбання туристичного спорядження в окремих спеціалізованих магазинах та ін. Тісна співпраця альпійських клубів і асоціацій різних країн між собою дозволяє отримати знижки на туристичні послуги проживання не тільки в межах своєї країни, але й інших країн.

ВИСНОВКИ

Ринок активного та екстремального туризму досить швидко розвивається. Туристи, що надають перевагу активному та екстремальному відпочинку, є групою підвищеного ризику, а безпека туриста є головним пріоритетом і залежить від якісного страхування.

Питання класифікації видів активного туризму, рекреаційних занять, спорту є доволі дискусійним в науковому просторі. В розрізі окремих страхових компаній також існують сутєві відмінності, щодо віднесення тих чи інших видів туризму до різних категорій страхових ризиків. Страхові компанії виділяють такі категорії страхових ризиків в секторі активного туризму, як: заняття спортом на любительському рівні та активні подорожі в місцевостях з «спокійним ландшафтом», заняття спортом на професійному рівні, екстремальні види туризму та ін.

При проведенні досліджень в роботі було використано ряд загальнонаукових та конкретнонаукових методів, а також запропоновані власні підходи, щодо оцінки страхових послуг компаній у секторі активного та екстремального туризму. Критеріями, які були обрані при ранжуванні страхових компаній у секторі страхування екстремальних видів туризму, були: наявність прозорих програм полісів, які дозволяють страхувати активний відпочинок та екстремальні види туризму, доступність та адекватність цінової політики, відгуки клієнтів, економічні показники діяльності компаній.

Для підсумку загальних тенденцій страхового ринку України ми, скористались методом SWOT-аналізу у якому представили сильні та слабкі сторони страхового ринку України, а також загрози та можливості удосконалення функціонування страхування.

Частка страхових компаній в Україні, що займаються страхуванням туристичних подорожей, складає близько 10% від їх загальної кількості. Проведене дослідження страхових послуг у сфері туризму вказує на такі особливості даного ринку в Україні: відсутність пакетів страхування активного

відпочинку та екстремальних видів туризму в пакетах окремих компаній; відсутність єдиного нормативного підходу щодо класифікації тарифних пакетів та віднесення до них тих або інших видів туризму; висока вартість послуг страхування та наявність обмежень в страхуванні окремих екстремальних видів туризму.

Для підсумку ми прокласифікували види активного відпочинку, перерахували фактори що впливають на розмір тарифів страхування. З метою ранжування страхових компаній за їх привабливістю, нами обрано чотири критерії та розроблено власну методику проведення бальної оцінки. Проведене власне ранжування 20 страхових компаній на ринку страхових послуг показує, що найвищий рейтинг у сфері страхування активного відпочинку та екстремальних видів туризму мають такі компанії, як VUSO (ВУСО) та ARX, що мають широкий спектр страхування екстремальних видів відпочинку та спорту, ведуть помірну цінову політику і мають досить стабільні фінансові показники своєї діяльності. Прикладом компанії, в структурі тарифних пакетів якої не передбачено занять активним відпочинком чи екстремальними видами туризму є Страхова група ТАС.

Визначений рейтинг компаній показує загальну картину на ринку страхових послуг у сфері активного та екстремального туризму, але є тільки першим етапом нашого дослідження. Найбільш доцільним, на нашу думку, є рейтингування компаній, щодо надання страхових послуг за окремими категоріями активного відпочинку та спорту, наприклад: зимові види активного відпочинку та спорту, літні види активного відпочинку на воді, альпінізм та гірські сходження тощо. Визначення місць за окремими категоріями дозволить туристичним компаніям та індивідуальним споживачам туристичних послуг обирати страхову компанію з урахуванням особливостей туру.

Одним із перспективних шляхів розвитку ринку страхових послуг України при страхуванні активного відпочинку та екстремальних видів туризму - запровадження європейської практики страхування

вузьспеціалізованих видів туризму через діяльність туристичних клубів та асоціацій. Найбільш вдалим прикладом є діяльність клубів, об'єднаних в асоціації, що опікуються розвитком гірських видів туризму в Європі. Такі асоціації охоплюють гірські види туризму, такі як: альпінізм, гірськолижний спорт, рафтинг, на рівні країн, чи окремих регіонів (наприклад, Асоціація альпінізму Південного Тіролю), залучають широку аудиторію прихильників, проводять просвітницьку роботу серед учасників подорожей та ведуть підготовку професійних гідів. Це дозволяє мінімізувати страхові ризики. Наявні угоди асоціацій з страховими компаніями забезпечують пільгові умови страхування для учасників клубів впродовж року.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Власова Н.М., Вейнберг К.О. Страхові технології в індустрії туризму. *Культура народів Причорномор'я*. № 176. 2009. С. 82-84. URL: <http://dspace.nbuiv.gov.ua/handle/123456789/35474>
2. Войнова Є. Ринок страхових послуг України і його позиціонування серед провідних страхових ринків світу. *Світ фінансів* 1 (54). м. Тернопіль, 2018. С. 104-116
3. Зайченко К.С., Дзюбенко В.М. Страховий ринок України: сучасний стан та перспективи розвитку. *Електронний науковий журнал «Приазовський економічний вісник» Випуск 5(16) 2019.* URL: <https://doi.org/10.32840/2522-4263/2019-5-46>
4. Національна акціонерна страхова компанія "Оранта". *Офіційний сайт*. URL: <https://oranta.ua/>
5. Підсумки діяльності страхових компаній за I квартал 2020 року. URL: https://www.nfp.gov.ua/files/OgliadRinkiv/SK/sk_I_%202020.pdf
6. ПрАТ "Українська промислова страхова компанія". *Офіційний сайт*. URL: <https://iic.kharkov.ua/>
7. ПрАТ «Європейське туристичне страхування» (ERV). *Офіційний сайт*. URL: <https://eurotravelins.com.ua/ua/>
8. Про страхування: Закон України від 07 березня 1996р. N 86/96-ВР: станом на 20 грудня 2016р. / Верховна Рада України. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua>.
9. Результати аналізу звітності страховиків за I півріччя 2020 року. *Департаменту нагляду за страховим ринком*. Київ, 2020. URL: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article
10. Рудь І. Ю. Тенденції розвитку страхового ринку України. *Науковий вісник Миколаївського державного університету імені В. О. Сухомлинського. Серія : Економічні науки. Випуск 5. 2017.* м. Миколаїв С. 182-185.

- 11.Сливенко В. А. Вирішення проблем безпеки в туризмі шляхом страхування. *Електронне наукове фахове видання "Ефективна економіка"* № 3, 2014. м. Дніпро. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=2836>
- 12.Страхова група "Оберіг". *Офіційний сайт*. URL: <https://www.oberig-sg.com/>
- 13.Страхова група ТАС. URL: *Офіційний сайт*. <https://sgtas.com.ua/>
- 14.Страхова компанія "GUARDIAN". *Офіційний сайт*. URL: <https://grdn.com.ua/>
- 15.Страхова компанія "One Click". *Офіційний сайт*. URL: <https://www.oneclick.ua>
- 16.Страхова компанія "Інтер Плюс". *Офіційний сайт*. URL: <https://www.inter-plus.com.ua/>
- 17.Страхова компанія "Княжа Вієнна Іншуранс Груп". *Офіційний сайт*. URL: <https://kniazha.ua/>
- 18.Страхова компанія «Альфа страхування». *Офіційний сайт*. URL: <https://alfaic.ua/>
- 19.Страхова компанія «Провідна». *Офіційний сайт*. URL: www.providna.ua
- 20.Страхова компанія «УНІКА» (UNIQA). *Офіційний сайт*. URL: <https://uniqa.ua/ua/>
- 21.Страхова компанія ARX. *Офіційний сайт*. URL: <https://arx.com.ua/>
- 22.Страхова компанія GRAWE. *Офіційний сайт*. URL: <https://www.grawe.ua/>
- 23.Страхова компанія INGO. *Офіційний сайт*. URL: <https://online.ingo.ua/>
- 24.Страхова компанія PZU Україна. *Офіційний сайт*. URL: <https://www.pzu.com.ua/>
- 25.Страхова компанія UNIVERSALNA. *Офіційний сайт*. URL: <https://universalna.com/>

- 26.Страхова компанія USI "Ю.Ес.Ай." *Офіційний сайт.* URL:
<https://usi.net.ua/>
- 27.Страхова компанія АСКА. URL: *Офіційний сайт.* <https://aska.ua/>
- 28.Страхова компанія ВУСО (VUSO). *Офіційний сайт.* URL:
<https://vuso.ua/>
- 29.Туристський словник-довідник : Навч. посіб. / уклад.: В. К. Федорченко,
І.М. Мініч; Київ. ін-т туризму, економіки і права. Київ : Вища шк., 2001.
236 с.
- 30.Українська страхова група. *Офіційний сайт.* URL:
<https://ukringroup.ua/ua>
- 31.Федотов Ю. Н., Востоков И. Е. Спортивно-оздоровительный туризм:
Учебник. Москва: Сов. спорт, 2002. 364 с.
- 32.Фокін С.П. Спортивний і спортивно-оздоровчий туризм: питання
термінологічного апарату. Педагогіка, психологія та мед.-біол. пробл.
фіз. виховання і спорту. 2006. № 8. С. 88-90
- 33.Mind Club EJOURNAL. URL: <https://mind.ua/>
- 34.Planinska Zveza Slovenije. URL: <https://www.pzs.si/>

ДОДАТКИ

**Рейтинг найбільших страхових компаній
за підсумками 2019 року виданням Mind Club EJORNAL
(<https://mind.ua/insurance/rating>)**

Страхова компанія	Рейтинг	Спеціалізація	Зібрані премії, млн. грн.	Рівень виплат, %	Боргове навантаження, %
ARX	4.5	КАСКО	2332.2	45.5	282.3
Експрес-Страховання	4.5	КАСКО	364.9	40.4	176.1
Українська Страхова Група	4.5	КАСКО	1588.7	53.0	249.2
СК «Уніка»	4.5	КАСКО	2152.2	40.7	359.1
СК «Княжа»	4.5	ОСЦПВ	875.4	27.0	414.9
СК «Універсальна»	4.5	КАСКО	949.6	27.5	275.5
СК «Колоннейд Україна»	4.5	Здоров'я	283.3	49.1	164.9
Альфа Страховання	4.0	Здоров'я	984.2	33.3	121.9
СК ВУСО	4.0	КАСКО	1021.6	33.7	220.9
Просто-Страховання	4.0	ОСЦПВ	245.9	47.3	90.4
Арсенал Страховання	4.0	КАСКО	1717.9	23.0	344.9
СК Allianz Україна	4.0	Майно	236.9	34.6	165.4
СК «ІНГО»	4.0	КАСКО	1527.5	34.5	217.3
СГ «ТАС»	3.5	ОСЦПВ	1815.1	45.4	244.7
СК «Провідна»	3.5	Здоров'я	758.4	63.7	191.5
СК «Країна»	3.5	Здоров'я	431.0	56.9	123.1
Європейське туристичне страхування	3.5	Туризм	318.9	38.3	116.7
СК RZU Україна	3.5	КАСКО	1709.2	19.1	391.2
СК «Перша»	3.5	ОСЦПВ	513.8	26.6	464.8
СК «Брокбізнес»	3.5	КАСКО	211.3	41.2	156.6
СК «Кредо»	3.0	Нещасні випадки	803.0	18.4	24.0
СК «Мотор-Гарант»	3.0	Здоров'я	151.4	13.8	33.9
Європейський Страховий Альянс	3.0	Здоров'я	256.1	36.4	153.4
СК ОРАНТА	3.0	ОСЦПВ	913.9	35.9	257.0
СК UTICO	2.5	Вантажі перевезення	177.2	20.3	69.2
UPSK	2.5	ОСЦПВ	731.1	33.3	248.3
СК «Євроінс Україна»	2.5	ОСЦПВ	253.0	43.3	231.9
СК «Альянс»	2.5	Майно	621.6	7.5	13.1
Нафтогазстрах	2.5	Здоров'я	244.4	69.3	65.8
СК «Альфа-Гарант»	2.0	ОСЦПВ	306.9	32.8	163.8
СК «Бусін»	2.0	Нещасні випадки	178.1	2.7	179.9
СК «АСКА»	2.0	Майно	953.9	18.4	316.7
СТ «Мегаполіс»	2.0	Вантажі перевезення	216.2	10.3	38.3

**Вартість базового тарифного пакету з урахуванням та без урахування
активного відпочинку та екстремальних видів ***

(поїздка терміном – 14 днів в країни Європи. Станом на 01.01.2021 р.)

	Туристичний пакет без врахування активного відпочинку, грн	Активний відпочинок, любительський спорт, грн	Професійний спорт, екстремальні види туризму, грн
Європейське туристичне страхування	327,1		1130,79
VUSO (ВУСО)	309	-	1020
Oneclick	161	406	489
Ekta (ЕКТА)	190,93	-	572,8
СК „ІНТЕР-ПЛЮС”	210	420	543,2
Оберіг	196	-	680,4
GUARDIAN	280,19	560,38	840,57
INGO	292	1460	
GRAWE Україна	331,44	497,16	662,87
Промислово-страхова компанія	578,09	867,13	1445,22
ПЗУ	380	530	1590
ТАС	379,38	-	-
АСКА	182,7	420,14	1643,88
УНІКА (UNIQA)	729	-	1699
UNIVERSALNA	395	-	895,3
СК «Провідна»	428	513	1926
СК USI «Ю.Ес.Ай.»	330,68	496,02	661,36
Українська страхова група	121,52	364,84	-
АС Альфа Страхування	326	542	1311
НСК «Оранта»	324,12	954,54	-
ARX	426,78	-	1280,32

**Складено автором за офіційними сайтами страхових компаній*

